

Verslag

Sectorraad Kunsten en Erfgoed
5 april 2011

Aanwezigen (46)

Moderator: Chantal Pattyn

SARC

Iris Van Riet, Hanne Schuermans, Greet De Ruyter

Luk Verschueren, Annick Schramme, *Algemene Raad*

Johan Thielemans, Chantal De Smet, Heidi De Nijn, Herman Baeten, Luc Delrue, Evi Gillard,
Sectorraad Kunsten en Erfgoed

Kaat Peeters, *Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk*

IVA Kunsten en Erfgoed

Ann Gebruers, Cecile Jacobs, Peter Hinoul, Marina Laureys, Robert Michel, Cindy Vanhove,
Jan Verlinden

Vik Leyten, *KMSKA*

Adviescommissie Kunsten

Linda Suy, Theo Van Rompay

Adviescommissie Cultureel Erfgoed

Patrick Allegaert, Leen Van Dijck

Beoordelingscommissies Kunsten

Els De Bodt, *BOC Theater*

Lieve Dierckx, Charlotte Vandevyver, *BOC Dans*

Matthias Dusesoi, Joke Quaghebuer, *BOC Kunsteducatie*

Nick Gasparotto, Thérèse Legierse, Anne-Mie Van Kerckhoven, Eva Wittox, *BOC Beeldende Kunst*

Jan Rispens, *BOC Muziektheater*

Beoordelingscommissies Cultureel Erfgoed

Sigrid Bosmans, *BOC Landelijke expertisecentra en landelijke verenigingen volkscultuur*

Sofie De Caigny, Kathleen Weyts, *BOC Collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties*

Michaël Goris, Jef Malliet, Eva Van Hoye, *BOC Cultureel-erfgoedconvenants*

Steunpunten en fondsen

Miek De Kepper (Locus), Dirk Dewit (BAM), Fred Dhont (Socius), Marc Jacobs (Faro), Carlo Van Baelen (VFL), Don Verboven (VTi)

Programma

- Welkom door Luk Verschueren, algemeen voorzitter SARC
- Inleiding door Johan Thielemans, voorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed
- Debat met panel, moderator: Chantal Pattyn
- Receptie

Verslag debat

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed stelt duidelijk dat de tekst 'in wording' is. Naar de opmerkingen die hier vandaag aan bod zullen komen, zal geluisterd worden. Ze worden meegenomen in de verdere besprekingen.

Schottenloosheid en pool van beoordelaars

De sectorraad ziet dat het begrip 'schottenloos' voortdurend terug op tafel wordt gelegd. Het KD wil alle kunst disciplines behelzen, en ze allemaal gelijk behandelen. Maar in de praktijk zien we dat dit niet zo werkt. Je kan discussiëren of dat een voor- of een nadeel is. Maar als het idee van schottenloosheid consequent wordt doorgetrokken, dan moet die 'schizofrenie' uiteindelijk verdwijnen. Zo is de sectorraad tot het alternatieve beoordelingsstelsel gekomen dat in de tekst staat toegelicht.

Mono- en multidisciplinair, maatwerk

Vanuit het publiek bestaat de vrees dat de sectorraad vertrekt vanuit ideeën over de beoordeling die niet meer actueel zijn. De ideeën die men geprobeerd heeft in het KD te capteren, zijn 20-30 jaar oud. Schottenloosheid gaat dan over een gelijkwaardige behandeling van de kunstproducent, niet over het 'samenvoegen' van alle disciplines.

Als de sectorraad nu focust op de 'uitzondering' (multidisciplinair), dreigt het kind met het badwater te worden weggegooid of wordt er iets als norm verheven waaraan het hele landschap moet beantwoorden. Maar het zou interessanter zijn te kijken wat een echt alternatief zou kunnen zijn, gebaseerd op huidige ideeën en tendensen.

De sectorraad wenste in zijn tekst uit te drukken dat de strategische beoordeling op meer gespecialiseerde wijze moet gebeuren, door personen die op diverse vlakken gespecialiseerd zijn en zo samen tot een adequate en kwaliteitsvolle beoordeling per dossier kunnen komen.

De sectorraad ziet in de toekomst een volledige transitie wat de structuur van organisaties betreft. Er is momenteel heel veel in beweging, er wordt gekeken naar nieuwe manieren van organisatie en naar nieuwe functionaliteiten. Er wordt ook meer vanuit de structuur van de (stedelijke) omgeving gekeken. Er is een ongelooflijke mix van organisaties en van aanpakken, die elk hun plaats zoeken: nationaal – internationaal, kunsten en erfgoed,... hoe gaan we daar in de toekomst mee om? Vandaar ook de vele vragen naar onderzoek in de tekst.

Deze beweging doet de sectorraad besluiten dat het niet goed is vast te houden aan structuren uit het verleden. In deze tijden, wanneer veel beweegt en de budgetten niet navenant zijn, bieden schotten zekerheid en stabiliteit aan veel organisaties. Maar voor de toekomst zijn de schotten geen finaliteit. We willen integendeel kijken hoe de beoordeling en de decreten omgaan met de trend naar meer uniciteit van elke aanvrager. Volgens de sectorraad is dat een grote uitdaging voor de toekomst.

Er wordt gesuggereerd dat het misschien interessanter is om in dit verband te spreken van 'maatwerk', een begrip dat meer verwijst naar de functies die worden ingevuld in plaats van naar schotten tussen disciplines.

Er wordt ook gewezen op het gevoel dat de 'schottenloosheid' voor erfgoed interessant is in combinatie met de kunsten.

In de nota wordt uitgegaan van de vaststelling dat beide sectoren meer naar elkaar toegroeien. Dat zou een goede zaak zijn, maar voor het zover is zijn er nog veel vragen. Vb. op p. 4 wordt gesproken over 'gelijkaardige opportuniteiten' voor kunsten en erfgoed, hetgeen toch wel voorbijgaat aan de financiële inhaalbeweging die voor erfgoed hoogstnoodzakelijk is.

Ook in de sectorraad is het duidelijk dat tussen kunsten en erfgoed nog veel verschil is, daarover is geen discussie. Mogelijk kan de kloof tussen kunsten en erfgoed gedicht worden,

maar de weg is nog lang. De decreten zijn ook nog jong, vooral het CED. Toch is in de discussies binnen de sectorraad naar voren gekomen dat beide decreten aan elkaar heel wat voordelen te bieden hebben. Zo stellen we voor te gaan naar een periode van 5 jaar voor evaluatie en subsidiëring. Binnen erfgoed is dit al aan orde, nu wordt dit ook meegenomen in de kunsten als interessant voorstel.

Het begrip 'schottenloosheid' speelt misschien minder in erfgoed, daar kunnen we waarschijnlijk inderdaad meer aanvangen met het begrip 'maatwerk'. Nu is het duidelijk dat de twee sectoren wat financiering betreft niet met elkaar te vergelijken zijn. De inhaalbeweging van erfgoed moet op het juiste tempo gebeuren. Daarom moet maatwerk in beide sectoren en in beide decreten mogelijk zijn.

Visievorming en groter kader

Vanuit het publiek wordt gesteld dat aan de beoordeling een visievorming moet vooraf gaan, over de plaats van de organisaties in het veld e.d. Dit aspect van beoordeling is moeilijker in een systeem met ad hoc beoordelaars. Wordt hier een grotere rol voor een 'adviescommissie' voorzien? Alleszins leest men in de nota deze laag van het denken en beoordelen vanuit een visie niet.

De sectorraad vindt dat dit ook afhangt van het algemeen beleid dat wordt gevoerd, van de visie vanuit het beleid naar hoe men de organisaties in relatie tot het landschap ziet. Ervaring met het EU-systeem leert dat het mogelijk is, vb. door de expertise en inzet van de leden van de ad hoc commissies verder op te drijven. Er worden grote eisen gesteld aan de mensen, grote verwachtingen.

De sectorraad heeft de oefening in zijn vergaderingen ook gemaakt. Er zijn diverse spelers in het veld: de administratie, de steunpunten, de beoordelings- en adviescommissies. Zij spelen elk een fundamentele rol. Maar het is de mening van de sectorraad dat de verschillende rollen niet door elkaar gehaspeld mogen worden. Wat is de rol van de beoordelingscommissies in het ontwikkelen van veldanalyses en visie, in relatie tot de rol van de steunpunten of administratie die gelijkaardige opdrachten hebben?

Het is het aanvoelen van de sectorraad vandaag, dat de rol van beoordelingscommissies eerder beoordelend dan visieontwikkellend is, waarbij men goed beseft dat het ene niet altijd zonder het andere kan.

Het voorstel van de pool is gewoon een andere manier van oordelen. Elke manier heeft voor- en nadelen. De sectorraad gelooft in de grote(re) rol van de administratie daarbij en in een duidelijkere stroomlijning van de rollen.

Bovendien moet de praktische en financiële haalbaarheid zeker onderzocht worden.

Het publiek merkt daarbij toch nog veel begripsverwarring. Het is de vraag aan wie het toekomst dit duidelijker te maken.

Er wordt ook gevraagd aan wie het toekomst beleidsaccenten te leggen, en op welke visie die beleidsaccenten moet gebaseerd zijn.

Ook vindt men dat de sectorraad te lichtzinnig over de meest recente beoordelingsronde gaat. Er is een ongelooflijk fijnmazige adviesprocedure geweest, waarbij heel veel gedegen en welberedeneerde adviezen op papier zijn gezet en in de context van het landschap zijn geplaatst. De meest recente adviezen zijn tot op de komma wat de minister gevraagd had.

Maar men is ontgoocheld omdat men het gevoel heeft dat dit werk door het politieke niveau aan de kant wordt geschoven.

De sectorraad is voorstander van het primaat van de politiek – het is immers het politieke niveau dat afgerekend wordt op de beleidskeuzes. Het stimuleert ook betrokkenheid bij het veld dat men subsidieert.

De sectorraad is er ook zeker van dat een langetermijnvisie voor de hele sector die (door de sector) aan de politiek wordt aangereikt, in sterk onderbouwde adviezen, overgenomen zullen worden.

Nood aan samenkomsten

De ervaringen in de huidige beoordelingscommissies is ook dat het belangrijk is om afwegingen te maken, om zo een zekere eerlijkheid in de adviezen te krijgen. Hoe ziet de sectorraad dat in het systeem van de pool?

De sectorraad oppert dat dit zou kunnen opgelost worden door het organiseren van voorafgaande vergaderingen met de leden ervan, waar ook de visie en het beleid wordt uitgestippeld.

Wat het publiek momenteel ook nog mist in het voorstel, is de beoordeling van de financiering en ruimte voor nuancering. Bovendien is niet elke muzikkenner vb. ook 'expert' in erfgoedzaken. Hoe wordt de kwaliteit gegarandeerd? Misschien zou een alternatief kunnen zijn om monodisciplinaire beoordelingscommissies te behouden, met daarnaast een pool voor multidisciplinaire dossiers.

Het is ook voor de sectorraad duidelijk dat een multidisciplinaire samenstelling niet altijd nuttig, nodig of gewenst zal zijn. Het kwalitatieve aspect blijft van het grootste belang. Maar de sterkte van een pool is dat meer diversiteit mogelijk is en dat er (schriftelijke) voorbereiding verwacht wordt zodat ieders stem even hard klinkt. Streefdoel is dat de werking zo efficiënt mogelijk verloopt.

Toch acht men een moment van samenkomst noodzakelijk. Een beoordeling blijft een intersubjectief oordeel van een aantal *peers*. De visie op de sector die daarvoor nodig is, kan je maar bediscussiëren in levende lijve.

Anderen vinden een anonieme beoordelaar ook een slechte zaak, het huidige systeem met aanspreekbare beoordelaars is transparanter.

Stimuleren vs. verankeren

Er wordt geopperd dat een pool van beoordelaars waarschijnlijk interessanter is voor de projecten dan voor de structurele subsidies.

Er is een onderscheid tussen wat het beleid kan en moet stimuleren en wat het beleid kan en moet verankeren. De verankering is dat waar het beleid (en het veld?) op steunt. De beoordeling van de basisstructuur is van een andere soort en heeft ook niet veel te maken met het multidisciplinaire verhaal. Misschien is op dat vlak iets te weinig gekeken naar de functies.

De sectorraad heeft zich daar in zijn discussies wel een beeld van gevormd, en heeft veel gesproken over termijnen, over wat structureel is en wat niet, over hoe de verschillende lagen in elkaar zitten.

De sectorraad merkt ook dat bepaalde instellingen (financieel) op een andere hoogte worden gezet. Daarom is hij voorstander van een beoordeling die rekening houdt met de uniciteit van organisaties en die vertrekt vanuit een omgang met bepaalde types van organisaties naar functie.

Steunpunten

De steunpunten zijn historisch gegroeid en in de loop van de jaren is de taakstelling wat flou geworden. Het is daarom interessant om de ondersteunende taak beter uit te werken en opnieuw scherp te stellen wat de verwachtingen ten aanzien van de steunpunten juist zijn – ook in relatie met het veld en met de administratie (zie hierboven, verschillende rollen).

Projecten

Er wordt gesteld dat meerjarige projectsubsidies de druk op de structurele aanvragen zouden verminderen. Maar er moet mee worden rekening gehouden dat dan een deel van

de pot structurele aanvragen naar de projecten zal verschuiven en dat tegelijk ook een deel organisaties/aanvragers van structureel naar projectsubsidies zullen verschuiven. Hoe voorkomen we dat de projectenpot daardoor wordt opgeslorpt?

Niet behandeld in discussietekst

Men mist aandacht voor de individuele kunstenaar, diegenen die niet vanuit organisaties denken maar die er wel belang bij hebben om projecten te kunnen indienen op lange termijn.

Men weet ook niet goed wat de sectorraad denkt over de Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Nu worden deze meegetrokken in het 'normale' discours. Vanuit het publiek wordt gepleit voor een theoretisch nulpunt, waarbij de gemeenschap in vraag stelt welke deze instellingen in de toekomst zullen zijn.

De sectorraad preciseert dat nu uit de tekst blijft dat hij er voorstander van is dat elke instelling dat boven bepaald bedrag wordt gesubsidieerd, via een beheersovereenkomst een band heeft met de Vlaamse Gemeenschap.

De discussie is ook nogal intern gericht, op de wereld van de commissies, niet op de sector zelf. In de erfgoedsector zijn er alleszins veel vragen die in de tekst niet aan bod komen, zoals de depotproblematiek, internationalisering (geldt ook voor kunsten), financiering, auteursrechtenproblematiek etc. Anderzijds wordt er wel ingegaan op volkscultuur, maar daarover werd op 19 december een visie gepresenteerd.

De sectorraad beseft dat veel punten niet aan bod zijn kunnen komen. Dit is ook zo aangegeven in de tekst. Het is inderdaad zo dat men vooral vanuit het KD en het CED is vertrokken.